

MĚSTSKÝ ÚŘAD TIŠNOV
nám. Míru 346, 666 19 Tišnov
Odbor územního plánování

Spis. zn. S-MUTI 2866/2017/OÚP-P/6
Oprávněná úřední osoba: Bc. E. Patloková

V Tišnově dne 9. února 2017

Římskokatolická farnost Doubravník, IČ 48899267, Doubravník 34, 592 61 Doubravník, kterou na základě plné moci zastupuje
STABIL spol. s r.o., IČ 60727012, Hlinky 142c, 603 00 Brno

ROZHODNUTÍ

Městský úřad Tišnov, odbor územního plánování, agenda památkové péče, jako věcně a místně příslušný správní orgán podle ustanovení § 64 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, v platném znění, jako věcně příslušný správní orgán podle ustanovení § 10 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, v platném znění, (dále jen „správní řád“) a § 14 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, v platném znění, a jako místně příslušný správní orgán dle § 11 správního řádu, provedl řízení ve věci vydání závazného stanoviska k restaurátorskému záměru na restaurování vnitřních omítek kostela v rámci projektu „Revitalizace kostela Povýšení sv. Kříže“ na základě žádosti, kterou podal zplnomocněný zástupce majitele objektu **Římskokatolické farnosti Doubravník, IČ 48899267, se sídlem Doubravník 34, 592 61 Doubravník, společnost STABIL spol. s r.o., IČ 60727012, se sídlem Hlinky 142c, 603 00 Brno. Žádost byla na Městský úřad Tišnov doručena dne 3. 2. 2017. V souladu s ustanovením § 14 odst. 1 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, v platném znění,**

vydává

k restaurátorskému záměru na restaurování vnitřních omítek kostela v rámci projektu „Revitalizace kostela Povýšení sv. Kříže“, objektu bez čp/če v městysi Doubravník, kulturní památky r. č. 34766/7-4018, na pozemku parc. č. st. 53 v k. ú. Doubravník,

ZÁVAZNÉ STANOVISKO č. 9/2017.

Restaurování vnitřních omítek kostela Povýšení sv. Kříže, objektu bez čp/če v městysi Doubravník, kulturní památky r. č. 34766/7- 4018, na pozemku parc. č. st. 53 v k. ú. Doubravník, je dle předloženého restaurátorského záměru, který zpracovali BcA. Kateřina Krhánková, Žižkova 85, 542 32 Úpice, BcA. Miroslav Bodanský, Boněcko 1/264, 760 01 Zlín a Ing. Karol Bayer, Jiráskova 3, Litomyšl, v rámci projektu „Revitalizace kostela Povýšení sv. Kříže“, který zpracoval STABIL spol. s r.o., Hlinky 142c, 603 00 Brno, Ing. Petr Daniel, a v souladu s ustanovením §14 odst. 3 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, v platném znění, **přípustné za splnění následujících podmínek, stanovených v souladu s § 9 vyhlášky č. 66/1988 Sb., kterou se provádí zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, v platném znění:**

1. Vlastník zajistí:

- aby práce spojené s konsolidací a doplňováním renesančních a barokních omítek (předmětu ochrany) byly provedeny držitelem povolení MK ČR pro restaurování uměleckořemeslných děl ze štuky,
- aby v případě, že práce bude provádět více restaurátorů s příslušným povolením, byly pro stejné situace (materiály, stupeň poškození apod.), všemi aktery použity totožné restaurátorské materiály a technologie, včetně jejich totožného výrobce,
- aby práce v jejich průběhu byly řádně dokumentovány.

2. Vlastník bude v průběhu prací svolávat kontrolní dny, na které pozve zástupce orgánu státní památkové péče, zástupce NPÚ ú.o.p. v Brně a dodavatele prací.
3. Po ukončení prací svolá vlastník závěrečný kontrolní den za účelem předání prací, na který pozve zástupce orgánu státní památkové péče, zástupce NPÚ ú.o.p. v Brně a dodavatele prací.
4. Vlastník zajistí, aby na závěrečném kontrolním dnu restaurátor předal vlastníkově a zástupci NPÚ ú.o.p. v Brně originál závěrečné restaurátorské zprávy.

Odůvodnění:

Správní řízení bylo zahájeno na základě žádosti, kterou podal zplnomocněný zástupce majitele objektu Římskokatolické farnosti Doubravník, IČ 48899267, se sídlem Doubravník 34, 592 61 Doubravník, společnost STABIL spol. s r.o., IČ 60727012, se sídlem Hlinky 142c, 603 00 Brno. Žádost byla na Městský úřad Tišnov doručena dne 3. 2. 2017.

Dne 3. 1. 2017 byl požádán Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Brně, o vyjádření k žádosti o závazné stanovisko k restaurátorskému záměru na restaurování omítek exteriéru, a to ve smyslu § 14 odst. 6 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, v platném znění. Vyjádření odborného pracovníka Mgr. Matulíkové, č. j. NPÚ - 371/769/2017/S ze dne 19. 1. 2017, bylo doručeno na Městský úřad Tišnov dne 30. 1. 2017, týkalo se restaurování omítek venkovních i vnitřních a je tedy jedním z podkladů k vydání i tohoto závazného stanoviska.

Dne 6. 2. 2017 vyzval Městský úřad Tišnov, odbor územního plánování, agenda památkové péče, žadatele, aby se dostavil a vyjádřil se k podkladům pro vydání závazného stanoviska. Dne 6. 2. 2017 se Ing. Petr Daniel, jednatel společnosti STABIL, spol. s r. o., která na základě plné moci zastupuje vlastníka objektu, seznámil s podklady pro vydání závazného stanoviska v této věci a nepožadoval se k nim vyjádřit.

Areál kostela Povýšení sv. Kříže s farou je nemovitou kulturní památkou a patří k nejhodnotnějším objektům městyse Doubravník. Náleží k významnému fondu monumentálních středověkých staveb na Moravě. Byl postaven jako rodinné pohřebiště pánů z Pernštejna a jeho velikost měla odpovídat významu mocného moravského rodu. Kostel byl založen v místě raně středověké svatyně, kde byli pohřbíváni nejvýznamnější členové rodu po celé období 15. stol. Za Jana z Pernštejna byla založena stavba nového kostela, která svou velkolepostí měla odpovídat vrcholnému společenskému postavení stavebníka. Nový kostel byl založen jako mohutná trojlodní halová stavba, která nese znaky gotiky a renesance. Použití bílého nedvědkického mramoru na celou stavbu je pro sakrální stavbu v České republice unikátní. V r. 1867 byla ke kostelu přistavěna pohřební novogotická kaple Mitrovských z Nemyšle. Stavba kostela tak monumentálního rázu je pro venkov neprosto netypická.

Kostel z let 1535 – 1583 byl postaven na obdélném půdorysu jako trojlodní halová stavba s polygonálním závěrem, krytá vysokou sedlovou střechou, ze západní strany s věží krytou barokní bání. Hrobka Mitrovských byla přistavěna ze severní strany v r. 1867.

Součástí žádosti byl restaurátorský průzkum a záměr obnovy omítek interiéru kostela. Zpracovateli průzkumů a předložených materiálů jsou BcA. Kateřina Krhánková, Žižkova 85, 542 32 Úpice, BcA. Miroslav Bodanský, Boněcko 1/264, 760 01 Zlín, Ing. Karol Bayer, Katedra chemické technologie fakulty restaurování University Pardubice, Jiráskova 3, Litomyšl. Datum prosinec 2016. **Restaurátorský průzkum a záměr obnovy omítek interiéru** je součástí komplexní projektové dokumentace „**Revitalizace kostela Povýšení sv. Kříže, Doubravník parc. č. st. 53., stupeň dokumentace pro stavební povolení, z prosince 2016, jehož zpracovatelem je STABIL, projekce a realizace staveb, Hlinky 142c, 603 00 Brno. Zodpovědným projektantem je Ing. Petr Daniel.**“ Navržený postup prací v tomto restaurátorském záměru včetně podmínek tohoto závazného stanoviska bude zpracováván do prováděcí projektové dokumentace, která bude následně předložena k vydání závazného stanoviska.

Předmětem průzkumu a návrhu obnovy jsou původní omítkové vrstvy interiéru lodi kostela, jejichž vznik prokazatelně souvisí s dokončením stavby kostela Povýšení sv. Kříže v 80. letech 16. století. Prováděný průzkum byl zaměřen zejména na vyhodnocení stratigrafie omítkových vrstev v kontextu stavebně historického vývoje stavby od konce 16. stol. po úpravy ve stol. 20., dále pak na specifikaci materiálové skladby metodami vhodných laboratorních analýz. Rovněž byl proveden průzkum stanovení obsahu vlhkosti a vodorozpustných solí z dostupných soklových partií. Dále bylo provedeno zjištění a stanovení orientačního rozsahu dochovaných renesančních a barokních omítkových vrstev exteriéru i interiéru kostela. Na základě zjištění plynoucích z provedených průzkumů byla, po konzultaci se zástupci státní památkové péče, stanovena koncepce obnovy a zejména metody přístupu k obnově, kterou lze obecně označit jako restaurování, konzervování a uměleckořemeslné práce. Tento princip byl posléze rozpracován do návrhu odborných restaurátorských a řemeslných prací spojených s obnovou interiérových omítek, jehož **základním cílem je zachování maximálního množství původních omítkových vrstev**, spočívající zejména v odborně poučeném zpracování povrchu omítek a jejich povrchových úprav.

Na základě provedeného průzkumu byl specifikován rozsah a charakter poškození:

Byl proveden orientační sondážní průzkum omítek soklových partií interiéru lodi, presbytáře i předsíně kostela. Cílem průzkumu, prováděného formou hloubkových sond do souvrství omítek a akustickým posouzením, byla specifikace použitých materiálů i určení rozsahu výskytu primárních omítkových vrstev v soklových partiích. Tyto práce byly provedeny z důvodu eliminace možného poškození historických omítkových vrstev a také z důvodu stanovení způsobu jejich konsolidace, doplnění, povrchového ošetření atd.

Bylo zjištěno, že hranice výškové úrovně novodobých omítek v soklových partiích je značně kolísavá v průměru cca mezi 40 až 140 cm od úrovně dlažby. Lokálně nebyly primární omítky odstraňovány vůbec a jsou dochovány v plném rozsahu již od úrovně dlažby. Primární omítka je na základě laboratorní analýzy charakterizována jako, cituji „*Světlá omítka střední zrnitosti nanesená v jedné vrstvě. Pojivem je slabě dolomitické vzdušné vápno. Jako kamenivo byl použitý podobný písek jako v exteriéru - písek obsahující hlavně silikátové částice (zrna křemene, živců, horninové úlomky případně další siliko-alumináty). Záměrný přídavek mramorové drtě nebo moučky nebyl prokázán. Povrchové úpravy jsou tvořeny vápennými nátěry. Ve spodních vrstvách byl nalezen velmi malý přídavek uhlikaté černě. Lze předpokládat, že barevný tón této úpravy byl světle šedý.*“

Mimo kolísavou výškovou hranici dochovaných omítek, respektive ploch, kde byly tyto omítky odstraněny v plném rozsahu, bylo zjištěno, že primární omítkové vrstvy jsou odstraněny, či narušeny i lokálně, v úsecích vedených tras elektroinstalací, či v souvislosti s druhotnými vysprávkami trhlin a defektů. Doplnění omítek v těchto místech bylo provedeno technologicky nevhodnými materiály na bázi cementů či sádry. To znamená, že tyto vysprávky jsou vedeny jak horizontálně, tak vertikálně. Čitelnost situace je navíc znesnadněna skutečností, že sekundární vrstvy často přechází z vysprávek a „překrývají“ líc omítek primárních. Z těchto zjištění plyne zásadní skutečnost, že nelze bez rizika ztráty autentických omítek jednoznačně vytýčit výškovou úroveň, po kterou mohou být po obvodu kostela v soklových partiích omítky plošně sejmuty. Této skutečnosti je nezbytné přizpůsobit pracovní postup, který v podstatě bude obdobný jako u omítek exteriérových.

Historické omítkové vrstvy jsou předmětem zájmu památkové péče jako intaktně dochovaná historická hmota a podstata objektu. Z tohoto důvodu je nutno k jejich rehabilitaci a obnově přistupovat s co největší pečlivostí, řemeslnou profesionalitou a ohledem.

Z předložené dokumentace plyne následující postup a rozsah prací při obnově interiéru:

1. Sekundární omítkové vrstvy v soklových partiích je nutno odstraňovat postupně ručně s ohledem na kolísavou hranici jejich výskytu. Je možno orientačně vycházet z jednotlivých os, kde byly provedeny sondy, avšak je nutno mít na zřeteli, že hranice napojení jednotlivých vrstev není zcela zřejmá a sekundární tvrdé omítky jsou často přetaženy až přes líc omítky primární, mnohdy i v rozsahu 20 až 30 cm.

2. V rámci odstraňování sekundárních technologicky nevhodných vrstev v soklových partiích je nutno provést identifikaci a revizi všech technologicky sekundárních omítek (cementových, sádrových apod.) a vysprávek v místech starších rozvodů elektroinstalací, které dosahují v horizontálních i vertikálních směrech do výšky až cca 250 cm. Tyto technologicky nevhodné vysprávky je nezbytné odstranit, spáry vyčistit. Práce je nutno provádět ručně s ohledem na okolní výskyt primárních renesančních omítek.

3. Po odstranění sekundárních, technologicky nevhodných omítek je nezbytné provést vyčištění smíšeného zdiva, zejména vyčištění a odstranění zbytků maltovin ze spár zdiva.

4. Uvolněné okraje omítek a tenké vrstvy uvolněné omítky renesanční budou v případě nutnosti zajištěny přelepy. Rozsah původních omítek bude po očištění dokumentován, změřen a zakreslen do grafické dokumentace. **Poznámka:** V projektové dokumentaci musí být upozorněno na způsob provádění těchto prací. V žádném případě nelze práce provádět „odříznutím“ soklové partie v průměrné výšce po obvodu kostela. Toto bude možné provést lokálně až po identifikaci a obnažení omítek primárních. K vedení nových rozvodů doporučujeme maximálně využít původních tras.

5. Nové omítky a hmotové doplňky musí svou strukturou, úpravou povrchu i fyzikálními vlastnostmi odpovídat, nebo se co nejvíce blížit omítkám původním! Po očištění zdiva a vyhodnocení stavu z hlediska vlhkosti a zasolení bude na základě výsledků měření upřesněn technologický postup pro aplikaci omítek nových dle doporučení technologa.

6. Povrchová úprava obnovených ploch interiéru:

V ploše stěn s původními omítkami budou, po provedení zkoušek snímání, mechanicky sejmuty, bílé disperzní vápenné nátěry a nesoudržné vrstvy. Nebude prováděno dočišťování na primární úpravu. Po odkryvu budou omítky a případné nálezy starší výzdoby detailně zdokumentovány. Stávající stav omítek (zejména původní realizace a jednotlivá poškození) a druhotné zásahy budou dokumentovány fotograficky i graficky do oslabených černobílých fotografií či do plánů zaměření. Po posouzení očištěné plochy bude ze strany technologa navržen postup pro vhodnou povrchovou úpravu (konsolidace podkladu, aplikace vápenného nátěru světlé šedé barevnosti).

Lze konstatovat, že navrhované restaurování vnitřních omítek kostela je z hlediska památkové péče vzhledem k jejich stávajícímu stavu žádoucí. Navržené práce dle restaurátorského záměru, který zpracovali BcA. Kateřina Krhánková, Žižkova 85, 542 32 Úpice, BcA. Miroslav Bodanský, Boněcko I/264, 760 01 Zlín a Ing. Karol Bayer, Jiráskova 3, Litomyšl, neohrožují a nepoškozují státní památkový zájem, a lze je za dodržení podmínek tohoto závazného stanoviska realizovat.

Požadavek na provádění prací odbornými restaurátorskými kapacitami plyne z § 14a zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, v platném znění, a souvisí s charakterem kulturní památky - jde vesměs o autentické omítky související bezprostředně s obdobím dokončení jednotlivých etap stavby (renesanční a barokní) a dochované v mimořádně velkém rozsahu. Z hlediska jejich ochrany a obnovy metodou konzervace a restaurování je možno je charakterizovat jako dílo uměleckořemeslné.

Požadavek, aby v případě, že práce bude provádět více restaurátorů s příslušným povolením, byly pro stejné situace (materiály, stupeň poškození apod.), všemi aktéry použity totožné restaurátorské materiály a technologie, včetně jejich totožného výrobce, vychází z podstaty prováděných prací. Vzhledem k tomu, že na trhu je mnoho různých materiálů, a rovněž k tomu, že ne všichni restaurátoři mohou volit stejný postup, je třeba dohlédnout na to, aby byly použity shodné postupy i materiály, aby výsledek prováděných prací byl totožný.

Dokumentační povinnost rovněž plyne z platných zákonných norem, zejména z § 10 vyhlášky 66/88 Sb., kterou se provádí zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, v platném znění; žádoucí je zcela průkazná dokumentace, kupříkladu dle Metodického listu NPÚ – Struktura a náležitosti restaurátorských zpráv č. 4/2006. Je žádoucí, aby závěrečná restaurátorská zpráva byla zcela průkazná a měla náležitou vypovídací hodnotu. Restaurátorská zpráva je totiž svou povahou historickým pramenem k památce (dílu) před restaurátorským zákrokem a sumarizuje provedené práce včetně záznamu použitých technologií. Vhodným vodítkem pro její zpracování je výše uvedený Metodický list NPÚ 4/2006. Požadavek na odevzdání Závěrečné restaurátorské zprávy vlastníkově a zástupci odborné organizace státní památkové péče má oporu v odst. 9 § 14 výše uvedeného zákona.

Požadavek na svolávání kontrolních dnů má oporu v zákoně, zejména v § 29 a 32, kde je stanoven odborný dohled odborné organizace a dohled orgánu státní památkové péče. Zároveň plyne z povahy věci, že případné dílčí usměrnění - upřesnění, může být uplatněno pouze v přítomnosti všech dotčených stran. Kontrolní dny lze považovat za jeden ze základních mechanismů účinného dohledu složek státní památkové péče ve smyslu platné legislativy.

Závěrečný kontrolní den plyne z potřeby provedení kontroly, zda práce byly provedeny v souladu s platným závazným stanoviskem vzhledem ke skutečnosti, že dílo přejímají vesměs laické osoby. Proto je žádoucí odborné posouzení, včetně doporučení k převzetí díla, či naopak upozornění na případné nedodělky a nedostatky. Toto posouzení může být též chápáno jako součást kompenzace vlastníkově památky a zvýšení jeho právních jistot. Přítomnost orgánu státní památkové péče je žádoucí, aby v případě sporů mohl být zajištěn další postup ve prospěch zachování hodnot kulturní památky.

Městský úřad v Tišnově, odbor územního plánování, agenda památkové péče, posoudil navrženou restaurátorskou obnovu vnitřních omítek kostela v rámci projektu „Revitalizace kostela Povýšení sv. Kříže“ v městysi Doubravník a při rozhodování vycházel z výše uvedených skutečností.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí je možno podat odvolání ve smyslu § 81 a § 82 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, v platném znění, ve lhůtě 15 dnů ode dne oznámení tohoto rozhodnutí, prostřednictvím Městského úřadu Tišnov, odboru územního plánování, nám. Míru 346, 666 19 Tišnov, ke Krajskému úřadu Jihomoravského kraje, odboru regionálního rozvoje, oddělení památkové péče, Žerotínovo nám. 3/5, 601 82 Brno.

Bc. Eva Patloková
referentka odboru územního plánování
agenda památkové péče

Doručí se:

STABIL spol. s r.o., IČ 60727012, Hlinky 142c, 603 00 Brno

Na vědomí: Národní památkový ústav Brno

Městský úřad Tišnov, OSŘ

Městys Doubravník

Římskokatolická farnost Doubravník, Nedvědice 82, 592 62 Nedvědice

Vypraveno dne: 9. 2. 2017